

Taiteen prosenttiperiaate Lappajärven kunnan uudiskohteissa

Kh 27.03.2023 § 59
383/00.01.05/2022

Valmistelija vapaa-aikasihteeri Anssi Kuusela

Prosenttiperiaatemalli

Prosenttiperiaate tarkoittaa, että osa rakennushankkeen määrärahasta käytetään taiteeseen. Taidehankinnat voivat tarkoittaa erillisiä teoksia tai monenlaisia rakenteisiin integroituja elementtejä. Periaatteen toteuttamiseksi on useita rahoitus- ja toimintamalleja. Perinteisen prosenttiperiaatteen määritelmän mukaan noin yksi prosentti (0,5–2 %) rakennushankkeen budjetista käytetään taiteeseen. Periaate soveltuu niin uudisrakentamiseen, peruskorjauksiin ja täydennysrakentamiseen kuin infrarakentamiseen. Kunta voi tehdä prosenttiperiaatteen noudattamisesta kaikessa rakentamisessa tai tapauskohtaisesti.

Useiden kyselytutkimusten mukaan suomalaiset haluavat taidetta arkisiin ympäristöihinsä (esim. Prosentti taiteelle -hanke 2014 ja Suomen Taiteilijaseura 2016). Erään uusimman tutkimuksen mukaan ”75 % suomalaisista haluaa taideteoksia asuinalueille, kouluihin, kirjastoihin ja työpaikoille. 79 % on sitä mieltä, että taide parantaa ympäristön viihtyisyyttä sekä turvallisuutta.” (Pulkinen 2019: Prosenttiperiaatteen käsikirjan taiteen tilaajalle, s. 4). Rakennetun omaisuuden tila ROTI 2019 -julkaisu kannustaa huomioimaan taitavan suunnittelun ja taiteenmahdollisuudet teknillistaloudellisten tavoitteiden rinnalla, kun tavoite on tuottaa kestävä, laadukasta ja elämyksellistä ympäristöä. ROTI:n asiantuntijat arvioivat suomalaisen muotoilun ja taiteen ammattikunnan erittäin ammattitaitoiseksi ja kunnianhimoiseksi.

Lappajärven kunnan hyvinvointivaliokunta on varannut prosentti taiteelle -hankkeelle julkiseen taidehankintaan 30 000 € määrärahan vuoden 2023 talousarvioon. Sivistys- ja vapaa-aikatoimi hakivat Taiteen edistämiskeskukselta (Taite) prosenttitaiteeseen avustuksen alkuvuodesta 2023. Hankkeen kustannusarvio on 60 000 € josta julkista avustusta haimme 50% hankkeen kustannuksista. Hankesuunnitelman mukainen taidehankinta kohdennetaan Lappajärven kahteen vuonna 2022 valmistuneeseen uudiskohteeseen: Välijoen alueen esteettömän kulttuuriluontopolun alueeseen sekä Lappis-Areenan piha-alueeseen. Päätös avustuksesta tulee viimeistään elokuussa 2023.

Prosenttitaiteeseen -hankehakemuksen mukaan Lappajärven kunnanhallituksen tulee tehdä periaatepäätös prosenttitaiteeseen periaatteen käyttämisestä. Kunta voi noudattaa prosenttiperiaatetta joko kaikessa rakentamisessa tai tapauskohtaisesti. Lappajärven kunnanhallituksen on nimettävä lisäksi prosenttitaiteeseen työryhmän jäsenet. Työryhmän tehtävä on hankesuunnitelman mukaisesti valmistella taidehankinta tapa ja kokonaisuus sekä päättää mahdollisesti toteutettava taidehankinta. Työryhmä koostuu viranhaltijoista sekä luottamushenkilöistä, lisäksi ryhmässä hankesuunnitelman mukaisesti käytetään ulkopuolisia taideasiantuntijoita. Lappajärven kunnanvaltuusto vahvistaa periaatepäätöksen prosenttiperiaatteen käyttämisestä Lappajärven kunnan osalta huhtikuun kokouksessaan. Hankeavustuksen saamisen ehtona on, että kunta tekee prosenttitaiteen periaatepäätöksen edellä mainittu menettelytapaa noudattaen.

Taide Lappajärven kunnan välijoien alueen esteettömän kulttuuriluontopolun yhteydessä

Esteettömän kulttuuriluontopolun yhteyteen integroitu taide tukee paikallisten kuntalaisten hyvinvointia, lasten ja nuorten kulttuurikasvatusta sekä toimii matkailua tukien ainutlaatuisena käyntikohteena osana paikkakuntamme matkailun palveluja. Alueelle on vuonna 2022 toteutetun hankkeen yhteydessä muodostettu laajempi aluekehittämissuunnitelma, jota prosentti taiteeseen –hanke tavoitteet tukevat erittäin hyvin. Julkisella taidehankinnalla saimme lisättyä käyntikohteeseen kulttuurisisältöä Kraatterijärven Geoparkin kivilajipuiston sisällön sekä puulajiarboretumin lisäksi. Esteettinen, toiminnallinen ja kasvatuksellinen luontotaidehankinta lisää moniaistista kulttuurikokemusta. Kohteen käyttötarkoitusta kasvattaa vielä se, että paikka on esteetön luontokohde, joka mahdollistaa luonto ja kulttuuri sekä taide kokemisen myös kohdennetusti erityisryhmille.

Kohteen ainutlaatuisuutta ja saavutettavuutta lisää Lappajärven kunnan strategiassa oleva silta –hanke Nykälänniemen sekä Halkosaaren välillä. Tulevan kehityksen jälkeen Välijoien kulttuuriluontopolku on ihan matkailupalvelujen ytimessä noin 1 km etäisyydellä muun muassa Hotelli Kivitipusta. Lisäksi silta –hankkeen jälkeen keskustan ja välijoien etäisyys on noin 5 km ja kohteeseen pääsee kulkemaan koko matkan kevyenliikenteen väyliä pitkin. Tällä strategian mukaisella kehittämisellä on merkittäviä vaikutuksia kuntalaisten sekä matkailijoiden kokonaisvaltaisen hyvinvointi kokemusten lisäämiseen.

Taide Lappajärven kunnan liikuntahallin piha-alueen yhteydessä

Urheilukeskuksen yhteyteen integroitu taide tukee lasten ja perheiden jokapäiväistä taiteen ja kulttuurin kokemista. Taide ei ole saavuttamattomissa olevaa korkeakulttuuria, vaan arkipäivän kauneutta ja oivalluksia. Hyvin mietityllä teoshankinnalla voidaan Lappajärven urheilukeskukseen liikuntahallin piha-alueen yhteyteen luoda jopa uudentyyppinen oppimisympäristö lasten ja nuorten kasvun tueksi. Taidehankinta voi olla esimerkiksi toiminnallinen taideteos, joka edistää liikkumista ja oppimista huomioiden alueemme ainutlaatuinen syntyhistoria. Taidehankinnan materiaaleissa voidaan lisäksi ehdottaa, että niissä käytetään alueemme ainutlaatuisia luonnon materiaaleja.

Esittelijä	Kunnanjohtaja Sami Alasara
Päätösehdotus	Kunnanhallitus tekee prosenttitaiteeseen periaatepäätöksen Lappajärven kunnan uudiskohteissa siten, että periaatetta noudatetaan tapauskohtaisesti. Kunnanhallitus nimeää prosenttitaiteeseen työryhmään kolme luottamushenkilöä ja kolme viranhaltijaa. Työryhmä voi kutsua taideasiantuntijoita kokouksiinsa.
Päätös	Esitys hyväksyttiin. Kunnanhallitus nimesi työryhmään seuraavat henkilöt: Vuokko Kraatari, Pekka Keskinen, Tuija Viinamäki, Anssi Kuusela, Tarja Puro ja Juha-Matti Näykki.
Lisätietoja antaa	Kj Sami Alasara puh. 044-3699 611, s-posti sami.alasara(at)lappajarvi.fi